

VALIKÕPPEAINE „KARJÄÄRIÕPETUS“

Karjääriõpetust õpitakse **põhikooli riikliku õppekava ja lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õppe** 9. klassis.

Õppeaine arvestuslikud nädalatunnid on välja toodud õppekava tunnijaotusplaanis (p 3.4)

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Karjääriõpetuses käsitletakse teemasid, mis kujundavad õpilastes valmisolekut erinevate elurollide täitmiseks ja elukestvaks õppeks, tööjõuturule sisenemiseks ja väärtusloomesse panustamiseks ning arendavad iseseisvat otsustamisvõimet. Karjääriõpetus võimaldab ühiskonna inimressurssi tööturul paremal viisil rakendada, viies inimeste oskused ja huvid kokku töö- ja õppimisvõimalustega.

TEADMISED, OSKUSED JA HOIAKUD

Õpilane:

- teadvustab oma huvisid, võimeid ja oskusi, mis võimaldavad adekvaatse enesehinnangu kujunemist ning konkreetsete karjääriplaanide tegemist;
- arendab oma karjääri kujundamise pädevusi, sh õpi-, suhtlemis-, koostöö- ja otsustamisoskusi ning info hankimise, hindamise ja analüüsimise oskusi;
- arendab soovi ja oskust endale eesmärgi seada ja nendeni jõudmiseks süsteemselt tegutseda;
- kujundab soovi ja valmisolekut elukestvaks õppimiseks ning iseseisvaks karjääriotsuste tegemiseks;
- tutvub erinevate ametite/elukutsete ja õppimisvõimalustega, töösuhteid reguleerivate õigusaktide ning ettevõtlus- ja majanduskeskkonnaga.

Karjääriõpetuse õppe- ja kasvatuseesmärgidena taotleb kool, et 9. klassi lõpetaja:

- õpib ennast tundma - arenevad suhtlemis- ja õpioskused ning omandatud teadmised, oskused ja hoiakud aitavad tal ennetada koolist väljalangemist;
- oskab analüüsida teadlike valikute tegemist pärast põhikooli lõpetamist;
- oskab märgata muutusi töömaailmas, väärtustada elukestvat õpet ning mõista, et karjääripööre on tänapäeva kiires muutuv töömaailmas loomulik isikliku karjääritee osa;
- areneb eesmärgistamise ja planeerimise oskus ning teadlikkus otsuste vastuvõtmisel;

- mõistab hariduse ja tööturu vahelisi seoseid, oskab karjäärialast infot hankida, analüüsida ja kasutada;
- tunnetab oma vastutust karjääritee kujundamisel ja elus toimetulemisel;
- algatab ja viib ellu tegevusi erinevate elurollidega seotud eesmärkide saavutamiseks;
- kujundab teadmisi ja oskusi, mis aitavad teha läbimõeldud valikuid oma karjääri kujundamisel ja haridustee jätkamisel;
- mõistab hariduse ja tööturu vahelisi seoseid ning elukestva enesearendamise vajalikkust;
- saab teavet erinevatest õppimisvõimalustest ja oskab seda kasutada oma plaanide elluviimisel.

Võimalusi lõiminguks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja õppekava läbivate teemade käsitlemiseks

Karjääriõpetuse õpitulemused ja nende saavutamiseks rakendatavad õppemeetodid toetavad teiste üldpädevuste (väärtus-, sotsiaalne-, enesemääratlus-, õpi-, suhtlus-, matemaatika- ja ettevõtluspädevus) arengut ning lõimingu erinevate õppeainete ja läbivate teemadega. Mitmeid karjääri kujundamisega seotud mõisteid ja teemasid käsitletakse ka teistes õppeainetes, kuid sisu ja rõhuasetused on erinevad. Näiteks eneseanalüüsi aluseks olevate mõistetega tutvutakse eelnevalt inimeseõpetuses, töömaailma käsitletakse ühiskonnaõpetuses jne. Sarnaste teemade käsitlemine mitmes õppeaines aitab õpilasel mõista ainete omavahelisi seoseid, luua õpitust tervikpilti, seostada õpitut igapäevaeluga ja väärtustada õppimist kui elukestvat protsessi. Ka õppekava läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri kujundamine“ õppesisus on palju kattuvusi karjääriõpetuse õppesisuga. Kõiki kooliastmeid hõlmava õppeprotsessi jooksul omandatud karjääri kujundamise alased teadmised ja oskused on üheks eelduseks karjääriõpetuse õpitulemuste saavutamiseks. Lõimingu toetab ka õppekeskkonna laiendamine väljapoole klassiruumi, koolisisesed ja -välised sündmused (näiteks karjääripäevad, õppekäigud), koostöö kooliväliste partneritega, õppemeetodid jne.

Karjääriõpetuse valikaine õpitulemuste saavutamisele aitab kaasa vajaduspõhine koostöö erinevate kooliväliste partneritega, sh karjääriteenuste osutajate ja ettevõtetega, külastatakse üldharidus- ja kutsekoole, toimub kohtumine maakondliku Töötukassa karjäärinõustajaga.

<i>Õpitulemused</i>	<i>Õppesisu ja -tegevused</i>
ENESETEADLIKKUSE ARENDAMINE	
• analüüsib juhendamisel oma väärtusi, võimeid, huvisid, teadmisi, oskusi, kogemusi ja isiksuseomadusi karjääri kujundamise kontekstis; • kasutab eneseanalüüsi tulemusi oma karjääri kujundamisel, seostades neid realistlike õppimise ja töötamise eelduste ning võimalustega; • mõistab teadmiste ja oskuste ning elukestva õppe tähtsust haridusteel ja tulevases tööelus; on vastutustundlik ja motiveeritud ennast arendama.	Teadlik eneseanalüüs. Karjääri kujundamisele suunatud eneseanalüüsi komponendid: huvid, hobid, oskused, teadmised, võimed, isiksuseomadused, väärtused, hoiakud, vajadused, saavutused, unistused, motivatsioon. Kohanemist ja õpioskuseid mõjutavad ning soodustavad isiksuseomadused, hoiakud ja harjumused. Isiklik õpi-, huvitegevuse ja töökogemus. Tugevad küljed ja arenguvajadused. Minapilt. Enesehinnang. Arengusuundumus.
VÕIMALUSTE ANALÜÜS	
• teab erinevaid tegevusvaldkondi ja ameteid ning mõistab töömaailma üldiseid arengusuundi; • mõistab hariduse ja tööturu vahelisi seoseid ning teadvustab ennast tulevase töötajana; • oskab otsida ja analüüsida informatsiooni õppimisvõimaluste ja tööturu kohta ning kasutada seda oma karjäärivalikute tegemisel; • põhjendab oma eelistusi haridustee jätkamisel ning kutseõppe eriala või gümnaasiumi õppesuuna valikul.	Tööturg ja tööjõuturg: tööturu üldine olukord ja arengusuund. Tegevusvaldkonnad ja töökeskkonnad. Tulevikutöökohad ja -oskused. Ametid ja soorollidega seotud müüdid. Tööandjate ootused töötajale. Erinevate ametite uurimine. Õpilase võimalused tööga tutvumiseks. Töövarjupaev, külaskäik töökohta, ettevõtte/asutuse tutvumispäeval osalemine. Õppimisvõimalused pärast põhikooli. Eesti haridussüsteem. Alternatiivsed võimalused haridusteel. Õppimine välismaal. Karjääriinfo otsimine, hindamine ja kasutamine. Õppekäigud ja külalisesinejad.
PLANEERIMINE JA OTSUSTAMINE	
• mõistab karjääri kujundamise eesmärgi, sisu ja oma vastutust isikliku karjääri planeerimisel; • teadvustab erinevate elurollide ja -stiilide seoseid tööga;	Karjääri kujundamine ja karjääri planeerimine. Edu, elurollid ja elulaad. Karjääriotsuseid mõjutavad tegurid ja nendega arvestamine. Eesmärkide seadmine. Alternatiivid. Valimine ja otsustamine.

- koostab juhendamisel esmase karjääriplaani, võttes arvesse oma karjäärivalikuid mõjutavaid tegureid ja alternatiivseid võimalusi; - tunneb ja kasutab vajaduspõhiselt karjääriteenuseid.	Omavastutus. Isiklik karjääriplan. Muutustega toimetulek. Karjääriteenused.
TEGUTSEMINE	
- algatab ja viib ellu karjääri kujundamisega seotud tegevusi; - teab õpilasena töötamise võimalusi ja piiranguid ning mõistab töösuhteid reguleerivate õigusaktide ja töölepingu tähtsust; - mõistab kandideerimisprotsessi olemust, oskab võrrelda enda vastavust konkursil esitatud nõuetele ning koostab juhendamisel kandideerimiseks vajalikud dokumendid; - analüüsib isiklikku õppimise ja/või töötamise kogemust ja kasutab analüüsi tulemusi oma karjääri kujundamisel.	Töökeskondadega tutvumise ning töö- ja õpikogemuste omandamise võimalused. Alaealiste töötamisega seotud nõuded ja piirangud. Töösuhteid reguleerivad õigusaktid. Tööohutus ja terviseriskid. Tööväärtused. Kandideerimine õpingutele ja/või tööle, sh vabatahtlikuks, vahetusõpilaseks või huvialaga seondult. Kandideerimiseks vajalikud dokumendid. Õpi- ja töökogemuste analüüs. Õppimine edust ja ebaedust. Tööle ja kooli kandideerimise intervjuu harjutamine.

Hindamise põhimõtted

Hindamisel kasutatakse mitmeeristavat hindamist „AR“- „MA“

- Hinnatakse õpilase teadmisi ja nende rakendamise oskust, üldpädevuste saavutatust suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele;
- Karjääriõpetuse käigus ei hinnata õpilase hoiakuid ega väärtusi, vajaduse ja võimaluse korral antakse õpilasele nende kohta tagasisidet.

Hindamisobjektid on:

- praktilised tööd: CV koostamine; ettevõtte või õppeasutuse külastuse kokkuvõte, töövarjupäeva kokkuvõte, isiklik karjääriplaan (õpiplaan) jms;
- praktilise tegevuse mõtestamine;
- infootsing ja -analüüs;
- loomingulisus ja ratsionaalsus õppeülesannete lahendamisel;
- teadlikkuse kujunemine peamistest karjääriotsust mõjutavatest teguritest;
- õppetöö käigus loodud materjalid: õpimapi koostamine.

Valikaine kokkuvõttev hinne kujuneb õppeperioodi jooksul koostatud personaalsest õpimapist, millesse õpilane on kogunud eneseanalüüsid, ettevõtete ja üldhariduskoolide külastuse kokkuvõtted ja teised õpiülesannete tulemused ning muud huvipakkuvad elukutse või erialaga seotud materjalid.